

COMPETENCES4ESD

AN INNOVATIVE ESD KEY COMPETENCES TRAINING MODEL FOR TEACHERS IN THE FRAMES OF THE 4SDG - QUALITY EDUCATION FOR ALL

NUMER PROJEKTU 2021-1-PL01-KA220-VET-000033148



COMPARATIVE RESEARCH NETWORK:

WWW

WWW.4ESD.EU



MOOC PLATFORM

[HTTPS://COMPETENCES4ESD.EU/ELEARNING/](https://COMPETENCES4ESD.EU/ELEARNING/)



Niniejszy dokument jest wytworem wspólnej pracy partnerów projektu Erasmus+ „Competences4ESD: An innovative ESD Key Competences Training Model for teachers in the frames of the 4SDG - Quality Education for ALL”. Jest on dostępny na zasadzie licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-SA 4.0).

Aby zapoznać się z treścią licencji, odwiedź stronę: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>.

CC-BY-NC-SA



Sfinansowane ze środków UE. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Unia Europejska ani EACEA nie ponoszą za nie odpowiedzialności.



Co-funded by
the European Union



Co-funded by
the European Union

Competences 4ESD

Ramy odniesienia

Finansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jednak wyłącznie poglądami autora (autorów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej lub [nazwa organu przyznającego dotację]. Ani Unia Europejska, ani organ udzielający dotacji nie mogą być za nie pociągnięte do odpowiedzialności.



Co-funded by
the European Union

Competences 4ESD
Ramy odniesienia

Metodologia

Każdy partner musiał zbadać, w jaki sposób i które z celów zrównoważonego rozwoju są obecnie zintegrowane z nauczaniem w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego w jego kraju oraz jakie zalecenia/plany istnieją w celu ich integracji w przyszłości.

Pracowaliśmy nad ogólną identyfikacją, opracowaniem i oceną już istniejących informacji. Etapy desk research obejmowały identyfikację źródeł badawczych, konsultowanie już istniejących informacji i danych, porównywanie, łączenie i ponowne opracowywanie zebranych danych oraz ocenę końcowego wyniku. Każdy z partnerów przeprowadził jedno badanie i podzielił się jego wynikami z partnerami.

Niniejszy dokument gromadzi badania przeprowadzone w różnych krajach należących do konsorcjum: Niemcy, Finlandia, Słowenia, Polska, Grecja i Cypr.

Podstawy - sektor VET

Struktura sektora VET w kraju

Wielkość i znaczenie kształcenia i szkolenia zawodowego w kraju

Ogólna sytuacja kształcenia i szkolenia zawodowego w kraju

Słowenia: Szkolnictwo podstawowe w Słowenii łączy szkolnictwo podstawowe i średnie I stopnia w jedną strukturę. Odsetek uczestników kształcenia zawodowego w Słowenii wynosi ponad 70%, co plasuje ten kraj na szczycie listy w porównaniu z Unią Europejską.

Grecja: Kształcenie i szkolenie zawodowe jest silnie regulowane przez państwo i odbywa się głównie w szkołach; w rzeczywistości do niedawna kształcenie i szkolenie zawodowe było oferowane głównie w ramach podejścia szkolnego. Całkowita liczba osób uczących się w policealnym szkolnictwie zawodowym wzrosła z 15 852 w 2014 r. do 82 860 w 2018 r. Uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu dorosłych utrzymywało się na stabilnym poziomie w ciągu ostatniej dekady (3,9% w 2019 r.), znacznie poniżej średniej UE-28 (10,8%).

Niemcy: Kształcenie i szkolenie zawodowe (VET) w Niemczech opiera się na ścisłej współpracy między państwem, przedsiębiorstwami i partnerami społecznymi. Szkolnictwo średnie II stopnia i policealne na poziomie ISCED 3-4 jest dość popularne (57,4%) w Niemczech, w porównaniu z większością innych państw członkowskich UE.

Finlandia: W Finlandii struktura kwalifikacji w kształceniu i szkoleniu zawodowym (VET) obejmuje trzy poziomy. Istnieją trzy rodzaje kwalifikacji: kwalifikacje zawodowe na poziomie szkoły średniej II stopnia (73% uczniów w 2017 r.), dalsze kwalifikacje zawodowe (18% uczniów), specjalistyczne kwalifikacje zawodowe (9% uczniów). W 2017 r. % młodych ludzi podjęło naukę w szkole średniej II stopnia bezpośrednio po ukończeniu kształcenia podstawowego. Łączna liczba absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego w 2017 r. wyniosła 73 837.

Polska: System zarządzania kształceniem i szkoleniem zawodowym (VET) w Polsce obejmuje trzy poziomy: krajowy (odpowiednie ministerstwa), regionalny (kuratoria oświaty, głównie w ramach nadzoru pedagogicznego) i lokalny (miasta i powiaty, które prowadzą zdecydowaną większość szkół). Kształcenie i szkolenie zawodowe na poziomie średnim (policealnym) i pomaturalnym odbywa się głównie w szkołach. Kształcenie na poziomie średnim obejmuje zarówno kształcenie zawodowe, jak i ogólne. W roku szkolnym 2018/2019 działało 7 600 szkół średnich i policealnych. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym łączna liczba tych szkół zmniejszyła się o 1,4% ze względu na spadek liczby ludności w wieku szkolnym.

Cypr: Liczba pracowników VET na Cyprze maleje. Populacja RoC w 2020 r. wynosiła 888 005. Od 2015 r. liczba ludności wzrosła o 4,8%, głównie z powodu napływu obywateli państw trzecich. Jednak, podobnie jak w wielu innych krajach UE, populacja starzeje się. W rezultacie liczba zapisów na kształcenie i szkolenie zawodowe spadła. VET w Republice Cypryjskiej (RoC) odnosi się do kształcenia zawodowego na poziomie szkolnictwa średniego i wyższego. Kształcenie i szkolenie zawodowe jest również dostępne w ramach nowego nowoczesnego systemu praktyk, który jest skierowany do młodych ludzi, którzy kończą formalną edukację w wieku od 14 do 18 lat. "Praktyki przygotowawcze" trwają jeden rok szkolny i mogą w nich uczestniczyć młodzi ludzie w wieku od 14 do 16 lat, którzy nie ukończyli szkoły średniej I stopnia (EQF 2).

Wyzwania dla sektora kształcenia i szkolenia zawodowego

Słowenia: Wyzwania związane z transformacją cyfrową i automatyzacją, Słoweńcy w grupie wiekowej 15-64 są nieco poniżej średniej europejskiej pod względem umiejętności cyfrowych. niedobór

nauczycieli w szkołach podstawowych i średnich.

Grecja: wysoka stopa bezrobocia, nieoczekiwany napływ uchodźców zatrzymany na terytorium Grecji, starzejące się społeczeństwo, zwiększony drenaż mózgów

Niemcy: Młode kobiety i mężczyźni nadal bardzo różnie orientują się na rynku kształcenia i szkolenia zawodowego. Dużym wyzwaniem dla edukatorów i nauczycieli jest pomoc praktykantom w przezwyciężeniu deficytów językowych i edukacyjnych w celu zdobycia specjalistycznej wiedzy teoretycznej.

Finlandia: Rośnie bezrobocie wśród młodzieży. Przedwczesne kończenie kształcenia i szkolenia zawodowego jest znacznie częstsze niż w przypadku kształcenia ogólnego na poziomie szkoły średniej II stopnia.

Polska: - konieczność: uatrakcyjnienia studiów zawodowych, dostosowania podstaw programowych do aktualnych wyzwań i bieżących potrzeb rynku pracy, zwiększenia zaangażowania pracodawców w organizację praktycznej nauki zawodu, identyfikowania i prognozowania zapotrzebowania na umiejętności na rynku pracy, - dostosowania kwalifikacji i kompetencji w zakresie przedmiotów zawodowych, - zapewnienia odpowiedniej liczby nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu o adekwatnych kompetencjach, poprzez wspieranie ich rozwoju zawodowego i zachęcanie młodych ludzi do nauki zawodu; zachęcania dorosłych do uczenia się przez całe życie.

Cypr: bezrobocie, kryzys gospodarczy, zaangażowanie kobiet, zachęcanie dorosłych do udziału w uczeniu się przez całe życie.

Nauczanie celów zrównoważonego rozwoju

W jaki sposób cele zrównoważonego rozwoju są zintegrowane z edukacją formalną w kraju?

Słowenia: Ogólnie rzecz biorąc, cele zrównoważonego rozwoju są traktowane redukcjonistycznie w istniejącym formalnym systemie szkolnym, głównie dlatego, że system szkolny nie jest przystosowany do wprowadzania radykalnych idei transdyscyplinarnych. Cele zrównoważonego rozwoju są częściowo uwzględniane na wszystkich poziomach edukacji, od szkolnictwa podstawowego po szkolnictwo wyższe. Integracja wyraźnych celów zrównoważonego rozwoju zależy od dyscypliny lub

rodzaju szkoły, podczas gdy większość szkół kształcenia i szkolenia zawodowego zajmuje się celami zrównoważonego rozwoju związanymi ze środowiskiem naturalnym, żywieniem i zdrowiem.

Grecja: Te kluczowe tematy są uwzględniane w istniejących przedmiotach, a także w samodzielnych projektach ESD jest wspierana w szkolnictwie specjalnym i szkoleniach poprzez:

- kształcenie uczniów z niepełnosprawnością i/lub specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w klasie ogólnodostępnej, z równoległym wsparciem, w klasach integracyjnych;
- indywidualne nauczanie przedmiotów nauczanych w szkołach specjalnych;
- zindywidualizowane programy edukacyjne, zgodnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uczniów;
- elastyczne programy strefowe (do 4 klasy w szkołach podstawowych) oraz Strefę Pracy Twórczej;
- programy koedukacyjne; oraz,
- program praktyk dla absolwentów liceów.

Niemcy: W obszarze edukacji podstawowej ministerstwo pomaga swoim organom partnerskim w szkoleniu i doskonaleniu zawodowym nauczycieli, opracowywaniu programów nauczania, opracowywaniu materiałów do nauczania i uczenia się oraz w usprawnianiu zarządzania szkołami. Ministerstwo zapewnia również środki finansowe na budowę, remont i wyposażenie sal lekcyjnych, a także ośrodków szkoleniowych dla nauczycieli oraz zapewnia materiały dydaktyczne.

Finlandia: Rząd Finlandii włączył promocję zrównoważonego rozwoju do swojego planu rozwoju edukacji i badań w 2003 roku. Ten plan rozwoju jest kluczowym narzędziem kierowania dla Ministerstwa Edukacji. Promocja zrównoważonego rozwoju została również włączona do krajowych programów nauczania w szkolnictwie podstawowym oraz ogólnym i zawodowym szkolnictwie średnim II stopnia.

Polska: Wydaje się, że obecnie, także w Polsce, coraz bardziej utrwala się przekonanie, że edukacja jest kluczowym narzędziem realizacji założeń zrównoważonego rozwoju. Jej celem jest nie tylko przekazywanie wiedzy, ale także kształtowanie w ludziach umiejętności zaspokajania własnych aspiracji w sposób, który umożliwi realizację tych samych potrzeb przyszłym pokoleniom.

Cypr: Integracja SDGs jest włączona do edukacji formalnej poprzez: - zarządzanie i nadzór nad Rządową Siecią Centrów Edukacji na rzecz Środowiska i Zrównoważonego Rozwoju, która składa się

z siedmiu (7) Centrów Edukacji Ekologicznej i stanowi komplementarną strukturę edukacji pozaformalnej w kwestiach zrównoważonego rozwoju, - wdrażanie Programu Nauczania Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (ESD), - rozwój zawodowy nauczycieli i edukatorów w kwestiach nauczania i metodologii ESD, w kompetencjach ESD, w Celach Zrównoważonego Rozwoju Globalnego, Agendy 2030 ONZ, - tworzenie i produkcja materiałów edukacyjnych na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, - wdrażanie interwencyjnych programów edukacyjnych na rzecz środowiska i zrównoważonego rozwoju w szkołach i społecznościach, - promowanie zrównoważonej szkoły opartej na holistycznym podejściu do szkoły - tworzenie sieci i współpraca na poziomie krajowym, regionalnym i międzynarodowym z organizacjami i organami, które wykonują ważną pracę w dziedzinie ESD, takimi jak UNESCO, UNECE, UNEP, MIO-ESDE, UoM, GENE itp., - wdrażanie europejskich programów konkursowych na rzecz ESD, opartych na wykorzystaniu różnych instrumentów finansowania, - oraz przygotowywanie krajowych raportów na temat edukacji na rzecz środowiska i zrównoważonego rozwoju (EESD), a także tworzenie tekstów dotyczących polityki EESD na poziomie krajowym, regionalnym i międzynarodowym (aktualizacja krajowych planów strategicznych na rzecz EESD, śródziemnomorska strategia na rzecz ESD, strategiczny plan EKG ONZ na rzecz ESD 2030 itp.)

W jaki sposób cele zrównoważonego rozwoju są zintegrowane z edukacją pozaformalną w kraju?

Słowenia: Jeśli chodzi o edukację pozaformalną, kilka organizacji, takich jak uniwersytet ludowy trzeciego okresu życia, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia środowiskowe i prywatne firmy organizują kursy dla obywateli lub ich pracowników, podczas których poruszane są cele zrównoważonego rozwoju związane z dobrym zdrowiem i dobrostanem, wysokiej jakości edukacją, brakiem ubóstwa, brakiem głodu, zmniejszeniem nierówności, godną pracą i wzrostem gospodarczym oraz przemysłem, działaniami na rzecz klimatu i życiem na lądzie.

Grecja: Niektóre przykłady integracji SDG w edukacji pozaformalnej przez Ministerstwo są następujące:

- Wszystkie 36 organów zarządzających 446 obszarami Natura 2000 w Grecji posiada ośrodki edukacji ekologicznej, które są skierowane do uczniów w każdym wieku i pomagają przełożyć, poprzez praktyczne szkolenia, ogólne cele zrównoważonego rozwoju na poziom lokalny.
- Ministerstwo Środowiska i Energii uczestniczy jako partner w projektach LIFE. Bardzo ważnym

elementem wszystkich projektów LIFE jest wymiana informacji, edukacja i podnoszenie świadomości społeczeństwa, w tym społeczności lokalnych i młodzieży, dla których przygotowywane są specjalistyczne materiały komunikacyjne i prowadzone są działania.

Niemcy: Sektor uczenia się pozaformalnego i nieformalnego/młodzieży staje się coraz ważniejszy w kontekście uczenia się przez całe życie dla niezbędnej transformacji społeczeństwa zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju. Uczenie się pozaformalne i nieformalne obejmuje wszystkie działania edukacyjne - dla największej możliwej różnorodności grup docelowych - poza formalnym systemem edukacji. Coraz ważniejsza dziedzina edukacji dorosłych również należy do tego sektora. Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju jest zintegrowana z programami edukacji kulturalnej i obywatelskiej, co stanowi ważny fundament spójności społecznej.

Finlandia: Integracja celów zrównoważonego rozwoju w edukacji pozaformalnej odbywa się zgodnie z tymi samymi zasadami i wytycznymi, co w edukacji formalnej.

Polska: SDG w wymiarze formalnym wspierane jest jako edukacja pozaformalna, realizowana przede wszystkim poprzez projekty opracowywane i wdrażane przez organizacje pozarządowe, samorządy i lokalne instytucje. Swoim zasięgiem obejmuje nie tylko dzieci i młodzież, ale także - choć wciąż w niezadowalającym stopniu - osoby dorosłe.

Cypr: Integracja z edukacją pozaformalną odbywa się na różne sposoby. Aby wszystkie strony były informowane o Sieci Centrów Edukacji Ekologicznej i jej włączeniu do formalnej polityki edukacyjnej jako struktury uzupełniającej szkoły w celu połączenia edukacji pozaformalnej z nieformalną, co roku Ministerstwo Edukacji i Kultury rozprowadza specjalny okólnik dotyczący znaczenia edukacji pozaformalnej w działaniach na rzecz ESD.

Jak definiowane są kompetencje SDGs w Twoich krajach?

PRAKTYKI ESD: STUDIA PRZYPADKÓW I DOBRE PRZYKŁADY

4 praktyczne przykłady wykorzystania ram ESD w 1. **edukacji ogólnej** 2. Instytucjach **kształcenia i szkolenia zawodowego** 3. **Przedsiębiorstwach** 4. **Typowy kontekst** danego kraju (indywidualny, firmy, organizacje charytatywne itp.)

SŁOWENIA:

- **Praktyka 1: edukacja w ogóle**

Dążenie ludzi do wysokiego standardu życia doprowadziło do zagrożeń i konsekwencji dla środowiska. Zasoby wodne nie są nieograniczone i są nierównomiernie rozmieszczone w różnych krajach. Dlatego też zanieczyszczenie wody powinno być uznawane za poważny globalny problem zdrowia publicznego. Konieczne jest promowanie świadomości ekologicznej i zachęcanie ludzi do świadomych zmian w ich codziennym życiu. Poprzednie badania przeprowadzone z uczniami szkół podstawowych w Słowenii wykazały niską wiedzę na temat problemów środowiskowych hydrosfery i brak zainteresowania tego rodzaju kwestiami. Inne badanie zostało przeprowadzone w 2021 roku na Wydziale Edukacji Uniwersytetu w Lublanie i koncentrowało się na znalezieniu najlepszych podejść dydaktycznych i metod nauczania w celu poprawy jakości wiedzy uczniów, zachęcenia ich do aktywnego udziału w rozwiązywaniu problemów środowiskowych i wspierania rozwoju celów zrównoważonego rozwoju. Celem badania było zoptymalizowanie i wdrożenie warsztatów online z przykładami integracji problemów środowiskowych hydrosfery z lekcjami chemii, w oparciu o cele edukacyjne programu nauczania chemii. 145 uczniów szkół podstawowych wzięło udział w warsztatach online, które obejmowały cztery interaktywne filmy koncentrujące się na czterech głównych zanieczyszczeniach wody - odpadach z tworzyw sztucznych, działalności rolniczej, odpadach przemysłowych i wyciekach ropy naftowej. Interaktywne filmy zawierały eksperymenty, animacje, symulacje, gry pamięciowe, pytania do dyskusji itp. Na przykład, poprzez eksperymenty uczniowie dowiedzieli się o biotworzywach jako biodegradowalnych materiałach ze źródeł odnawialnych, które mogą być wykorzystane do zmniejszenia problemu plastikowych odpadów dławiących planetę i zanieczyszczających środowisko. Uczniowie dyskutowali również o możliwościach i wyzwaniach związanych z produkcją materiałów z biotworzyw. W oparciu o te tematy, warsztaty online skupiły się na osiągnięciu trzech celów zrównoważonego rozwoju, takich jak warunki sanitarne i życie pod wodą, czysta woda i wysokiej jakości edukacja. Kolejnym celem badania była ocena skuteczności integracji tych treści poprzez porównanie różnic w testach osiągnięć uczniów w oparciu o ich sytuacyjne i indywidualne zainteresowania przed i po warsztatach online. Wyniki uczniów w testach osiągnięć były znacznie lepsze po uczestnictwie w warsztatach online. Uczniowie z wyższym poziomem zainteresowania indywidualnego i sytuacyjnego osiągnęli lepsze wyniki we wszystkich testach osiągnięć. Na podstawie uzyskanych wyników można stwierdzić, że nauczyciele powinni stosować zaawansowane metody dydaktyczne (np. pracę eksperymentalną, animacje, symulacje itp.), aby stworzyć sytuację edukacyjną, która przyciągnie uwagę uczniów i zachęci ich do udziału w dyskusjach lub innych działaniach. Zmotywowani uczniowie są skutecznymi uczniami, a także mają

tendencję do rozwijania pozytywnego nastawienia etycznego do przyrody i jej wartości (Klemen, 2022). <http://pefprints.pef.uni-lj.si/7108/>

Praktyka 2: ESD w kształceniu i szkoleniu zawodowym

Centrum KemikUm (szkolne laboratorium rozwoju i innowacji) na Wydziale Edukacji organizuje różne wydarzenia promujące edukację na rzecz zrównoważonego rozwoju dla nauczycieli we współpracy z uczniami szkół podstawowych i średnich, np. poprzez organizowanie warsztatów, konferencji, szkoleń, działań związanych ze środowiskiem, społeczeństwem i gospodarką ukierunkowanych na zrównoważony rozwój społeczności i ludzi. W jednym z warsztatów KemikUm uczniowie szkół podstawowych dowiedzieli się o możliwościach i wyzwaniach związanych z produkcją biopaliw. Podczas prac eksperymentalnych uczniowie szkół podstawowych produkowali bioetanol w procesie fermentacji cukrowej oraz biodiesel ze zużytego oleju roślinnego w procesie transestryfikacji. Uczniowie analizowali właściwości chemiczne i fizyczne biopaliw i porównywali swoje wyniki z właściwościami paliw kopalnych. Studenci wzięli również udział w dyskusji przy okrągłym stole na temat dylematu uprawy roślin do produkcji biopaliw kosztem dostaw żywności (żywność kontra paliwo). W 2022 r. Centrum KemikUm było członkiem Komitetu Programowego i Organizacyjnego wydarzenia "W kierunku zrównoważonego rozwoju poprzez współtworzenie w edukacji STEAM". Wydarzenie było okazją do spotkania różnorodnych młodych ludzi i innych interesariuszy w dziedzinie edukacji STEAM, zainspirowania i promowania wzajemnego zrozumienia różnych punktów widzenia, potrzeb i aspiracji oraz zaprezentowania przykładów dobrych praktyk w zakresie budowania zrównoważonej przyszłości. Wydarzenie obejmowało 28 warsztatów dla uczniów szkół podstawowych i średnich, 11 warsztatów dla nauczycieli szkół podstawowych, średnich, uniwersyteckich i innych, 4 prelegentów plenarnych, 28 prezentacji sekcji, okrągłe stoły i inne działania. Centrum KemikUm i inne organizacje zorganizowały konkurs dla uczniów szkół podstawowych i średnich zatytułowany "Innowacje młodzieżowe: reagowanie na wyzwania związane z mikrodrobinami plastiku w środowisku". Uczniowie, którzy wzięli udział w konkursie, stali się inicjatorami rozwiązań w zakresie radzenia sobie z problemem mikrodrobin plastiku w środowisku i zorganizowali działania dotyczące mikrodrobin plastiku w swojej szkole. Uczniowie realizowali również te działania w środowisku lokalnym, np. publikując własny komiks w lokalnej gazecie. Trzy najlepsze grupy uczniów zaprezentowały swoje wyniki podczas Europejskiej Nocy Naukowców 2022 na Wydziale Edukacji Uniwersytetu w Lublanie. <http://kemikum.si/>

- **Praktyka 3: Spółki**

Grupa Triglav: W Grupie Triglav oba strategiczne obszary działalności firmy, ubezpieczenia i zarządzanie aktywami, będą koncentrować się na neutralności klimatycznej, zapewnieniu odporności na zmiany klimatu i promowaniu zrównoważonego podejścia ekonomicznego do ubezpieczeń i inwestycji. Jej portfolio obejmuje już ubezpieczenie roszczeń wynikających ze zmian klimatycznych, a także ubezpieczenie elektrowni słonecznych i mikromobilności. Dzięki wewnętrznemu programowi *Triglav.smo - Zavarujmo zdravje* promuje zdrowie w pracy i zrównoważony rozwój środowiska społecznego. Dbają o zadowolenie pracowników i klientów, rozwijają otwartą kulturę różnorodności i współpracy, promują współpracę międzypokoleniową i kładą nacisk na wysokie standardy ładu korporacyjnego. Każdy miesiąc w roku poświęcony jest realizacji jednego z 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ. Klikając przycisk "My Pledge", każdy może zobowiązać się do co najmniej jednego konkretnego działania dla każdego z celów zrównoważonego rozwoju i przyczynić się do zrównoważonej przyszłości. Zdając sobie sprawę ze znaczenia wiedzy, promują dodatkową edukację, profesjonalizm i szkolenia pracowników. W Grupie Triglav strategicznie zdefiniowano organy, które zajmą się zarządzaniem i kontrolą zrównoważonych aspektów działalności oraz podejmowaniem odpowiednich decyzji. Funkcja zrównoważonego rozwoju biznesu obejmuje wszystkie aspekty zrównoważonego rozwoju i ich raportowanie. Osoby odpowiedzialne za zrównoważony rozwój są odpowiedzialne za wdrażanie i koordynację. Działania związane ze zrównoważonym rozwojem są regularnie monitorowane przez Komitet ds. Zgodności i Zrównoważonego Rozwoju. <https://www.triglav.si/>

Kozmetika Afrodita to słoweńska marka kosmetyczna zatrudniająca ponad stu pracowników z różnych dziedzin (np. ekspertów w dziedzinie farmacji, mikrobiologii, chemii, kosmetologii, zarządzania i marketingu). Afrodita oferuje produkty kosmetyczne oparte na własnych recepturach, wykorzystujących wyłącznie najlepsze naturalne składniki organiczne. Jakość produktów potwierdzają wyniki dokładnych badań fizycznych, chemicznych i mikrobiologicznych. Żaden z kosmetyków nie jest testowany na zwierzętach. Firma podziela świadomość znaczenia wzajemnej współpracy ze środowiskiem społecznym i naturalnym. Wierzy w siłę wiedzy, aby znaleźć nowe rozwiązania, innowacyjne i rewolucyjne składniki z naturalnych i zrównoważonych zasobów w ekonomiczny sposób, a także zmniejszyć negatywny wpływ produktów kosmetycznych na środowisko naturalne. Firma zrobiła już kolejny krok w kierunku zrównoważonego rozwoju, oferując produkty kosmetyczne bez mikrodrobin plastiku i ograniczając ilość składników syntetycznych. Kozmetika Afrodita przyczynia się nie tylko do poprawy jakości życia swoich pracowników i ich rodzin, ale także do szerszej społeczności

społecznej, przekazując darowizny i wspierając różne projekty i organizacje humanitarne, edukacyjne, sportowe i kulturalne.

<https://webshop.afroditacosmetics.com/int/>

- **Praktyka 4: Typowy kontekst kraju**

Słoweńskie szkoły znalazły wiele różnych sposobów na włączenie ESD do swoich programów nauczania ("formalne programy nauczania" i "stosowane programy nauczania"). Obejmują one:

1. Nauczanie i uczenie się ESD w ramach istniejących przedmiotów szkolnych, tworzenie powiązań międzyprzedmiotowych, gdy istnieją wspólne tematy lub obszary uczenia się. Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju jest wdrażana z uwzględnieniem charakterystyki tych przedmiotów i poziomu rozwoju uczniów.
2. Oddzielnie zaplanowane dni tematyczne, tygodnie aktywności i wydarzenia koncentrujące się na konkretnych treściach lub celach ESD (np. kampanie dotyczące kwestii globalnego rozwoju, promowanie recyklingu, bezpieczne korzystanie z Internetu, zdrowa i lokalnie produkowana żywność, zrównoważona mobilność, zdrowy styl życia itp.).
3. Plany rozwoju całej szkoły, strategie i etos z elementami zrównoważonego rozwoju. Plan edukacyjny jest częścią planu rozwoju szkoły, w którym oczekuje się jasnej definicji "odpowiedzialności za większą całość, odpowiedzialności za przyszłość planety i ludzkości". Plany edukacyjne powinny zawierać podstawowe cele ESD
4. Działania zintegrowane z dniem szkolnym (we współpracy z rodzicami)
5. Wizyty edukacyjne i możliwości uczenia się poza godzinami lekcyjnymi oraz wizyty ekspertów SD w szkołach.
6. Projekty, inicjatywy i sieci szkół, np: ECO szkoły, Zdrowe Szkoły, UNESCO ASP net i inne sieci szkół w ramach różnych międzynarodowych projektów współpracy (np. eTwinning, Sieć Eko-Ogrodów Instytutu na rzecz Ekorozwoju, Sieć Szkół Stowarzyszenia na rzecz Kohabitacji dla Zrównoważonej Przyszłości, Klub Nauczycieli na rzecz Globalnego Uczenia się Stowarzyszenia Humanitas itp.); rosnąca liczba różnych krajowych i międzynarodowych projektów i programów ESD dotyczących globalnego uczenia się i powiązanych tematów, np, "Traditional Slovenian Breakfast", "Europe at School", "Seeds of Change", różne projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego, np. "Hand in hand" (wzmacnianie umiejętności społecznych i obywatelskich profesjonalistów), "Wzmacnianie kompetencji profesjonalistów w zarządzaniu i wdrażaniu innowacyjnej instytucji edukacyjnej", "Rozwój i wdrażanie innowacyjnych środowisk

uczenia się i elastycznych form uczenia się w celu podniesienia kompetencji ogólnych" itp. https://unece.org/DAM/env/esd/Implementation/NIR_2018/Slovenian_NIR_2019.pdf.

Ponadto niektóre projekty, takie jak "Tradycyjne Słoweńskie Śniadanie", są realizowane nie tylko na terenie szkoły. Tradycyjne Słoweńskie Śniadanie odbywa się w ramach Słoweńskiego Dnia Żywności, który podnosi świadomość całego społeczeństwa słoweńskiego na temat znaczenia zrównoważonej samowystarczalności w ich własnym kraju, zachowania czystego i zdrowego środowiska, zachowania krajobrazu wiejskiego, wprowadzenia do procesów produkcji i przetwarzania żywności itp. Słoweńskie przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły średnie, uniwersytety i inne instytucje oraz organy publiczne, a także rosnąca liczba osób prywatnych i firm uczestniczą w projektach, dzięki czemu jest to tradycyjny słoweński projekt zrównoważonego rozwoju. <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/dan-slovenske-hrane-in-tradicionalni-slovenski-zajtrk/>

GRECJA:

- **Praktyka 1: edukacja w ogóle**
 - W 2016 roku "Centrum Ziemi" Organizacji Earth zostało nagrodzone przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody jako najlepsza na świecie inicjatywa łącząca ludzi z naturą. Warsztaty odbywały się głównie w "Centrum Ziemi", ale także w szkołach, obozach dla uchodźców, lokalach samorządowych, gospodarstwach miejskich, obozach letnich i różnych innych miejscach. Dzieci są zachęcane do odkrywania za pomocą wszystkich zmysłów, zamiast słuchania instrukcji skoncentrowanych na nauczycielu w klasie.
 - Blog your Heritage - unblock the past, share for the future: organizacja i koordynacja szkolnego konkursu na zaprojektowanie i prowadzenie blogów poświęconych lokalnemu dziedzictwu kulturowemu w celu podniesienia świadomości wśród młodych ludzi. Treść powinna obejmować nie tylko zabytki, ale także różne aspekty lokalnego dziedzictwa (w tym dziedzictwa niematerialnego) danego regionu. Najlepsze blogi zostaną nagrodzone na podstawie ich oryginalności, kreatywności, narzędzi ekspresji, różnorodności tematów i popularności (komentarze, polubienia, dyskusje wywołane postami itp.).
- Działania edukacyjne Fundacji Kulturalnej Grupy Piraeus Bank (PIOB) są specjalnie zaprojektowane dla różnych grup docelowych (np. grup szkolnych na wszystkich poziomach,

dzieci i rodzin, dorosłych i wrażliwych i/lub wrażliwych grup społecznych, profesjonalistów itp.) i dostosowane do ich konkretnych potrzeb, oczekiwań, wymagań i ogólnego profilu, w celu osiągnięcia maksymalnego stopnia zaangażowania i uczestnictwa oraz wzmocnienia świadomości, wiedzy, wartości i zachowań w kierunku celów zrównoważonego rozwoju. Wśród udanych inicjatyw, które są doceniane przez uczestników i wywołują ich zadowolenie i pozytywne uwagi, są między innymi te, które są zaprojektowane wokół tematów Sieci Muzeów PLOP, rozwój umiejętności osobistych i technicznych poprzez dedykowane warsztaty, programy łączące pokolenia poprzez dzielenie się wiedzą i doświadczeniami, inicjatywy wspierające przedsiębiorczość w branży kulturalnej i kreatywnej itp.

- **Praktyka 3: Firmy**

Action Aid Hellas: Końcowe wydarzenie "Hope 2030" było bardzo udane, ponieważ zgromadziło nauczycieli i studentów wraz z ponad 40 organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, które pracują nad celami zrównoważonego rozwoju, mediami, politykami i ogółem społeczeństwa. Dużym sukcesem było również zorganizowanie wydarzenia na Victoria Square, w wielokulturowej i często marginalizowanej dzielnicy.

- **Praktyka 4: typowy kontekst kraju**

Centre for Life: szereg interwencji zmierzających do osiągnięcia kluczowych celów zrównoważonego rozwoju, z których najbardziej godne uwagi są: a) "Program profilaktyki HIV dla uczniów szkół średnich", b) "Program wsparcia dla więźniów i byłych więźniów zarażonych wirusem HIV", c) "Program upodmiotowienia kobiet zarażonych wirusem HIV", d) "Program równości w miejscu pracy".

NIEMCY:

- **Praktyka 1: edukacja w ogóle**

W szkołach uczestniczących w projektach UNESCO dyrektorzy szkół, nauczyciele, uczniowie, rodzice i interesariusze pozaszkolni oraz dostawcy usług współpracują w celu opracowania planów działania na rzecz edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu w ramach podejścia

systemowego w swojej szkole, zapewniania ciągłych szkoleń i zaangażowania się w międzynarodową wymianę w celu porównania doświadczeń.

Począwszy od dwunastu niemieckich szkół pilotażowych w ramach międzynarodowego projektu UNESCO, od jesieni 2017 r. projekt ma zostać rozszerzony na 25 niemieckich szkół, a docelowo, jeśli to możliwe, na wszystkie niemieckie szkoły projektu UNESCO.

Wszystkie przewodniki po projekcie a materiały edukacyjne są publicznie dostępne. Projekt jest realizowany we współpracy z Global Goals Curriculum, a jego monitorowaniem i oceną zajmuje się Uniwersytet Leuphana w Lüneburgu. Autostadt GmbH (Wolfsburg) planuje wspierać projekt.

Global Goals Curriculum e. V. współpracuje z krajowymi i międzynarodowymi sieciami szkół projektu UNESCO, **szkołami Ashoka Changemaker** i szkołami Inicjatywy Schule im Aufbruch w celu opracowania procesu rozwoju szkół w celu innowacyjnego i praktycznego wdrożenia Krajowego Planu Działania na dużą skalę.

- **Praktyka 2: Instytucja kształcenia i szkolenia zawodowego**

Arbeitsgemeinschaft Natur- und Umweltbildung Bundesverband (ANU)

We współpracy z konsorcjum dostawców, ANU od 20 lat prowadzi program szkoleniowy ESD, w ramach którego przeszkolono 25 multiplikatorów w okresie dwóch lat.

<https://www.umweltbildung.de/>

- **Praktyka 3: Spółki**

Zaangażowanie Stowarzyszenia Niemieckich Izb Przemysłowo-Handlowych oraz Przemysłu (DIHK) oraz Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych (BMBF)

Oprócz budowania odpowiednich umiejętności w ramach wstępnego i dalszego szkolenia, ustanowienie zrównoważonego rozwoju w miejscu pracy wymaga również podejścia obejmującego całą organizację w przedsiębiorstwach. DIHK będzie to wspierać. DIHK-Bildungs-GmbH będzie zatem, przy wsparciu BMBF, rozwijać i ustanawiać odpowiednie szkolenia dla osób na stanowiskach kierowniczych, głównie w małych i średnich przedsiębiorstwach.

- **Praktyka 4: typowy kontekst kraju**

Sieć Partnerów Medialnych/Forum Ekspertów ds. Kształcenia Pozaformalnego i Nieformalnego/Młodzieży oraz Kolegium Zarządzania i Projektowania Zrównoważonego Rozwoju (KMGNE): KMGNE, Kolegium Zarządzania i Projektowania Zrównoważonego Rozwoju, we współpracy z Siecią Partnerów Medialnych i przy wsparciu innych partnerów, przygotowuje i zorganizuje serię corocznych konferencji w latach 2017-2020 na temat storytellingu. i formy narracji w ESD.

FINLANDIA:

- **Praktyka 3: Spółki**

Ramy ESG (środowiskowe, społeczne i ładu korporacyjnego) mają na celu pomóc interesariuszom organizacji zrozumieć, w jaki sposób organizacja zarządza szansami i ryzykiem związanym z kryteriami środowiskowymi, społecznymi i ładu korporacyjnego (<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/other/esg-environmental-social-governance/>) oraz komunikuje swoje wysiłki w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu i zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do odpowiedzialności wobec społeczeństwa. W praktyce istnieje wiele różnych standardów oceny wyników organizacji w odniesieniu do ESG. Ważne jest, aby raportowanie ESG odbywało się w taki sposób, aby ilustrowało sposób włączenia zrównoważonego rozwoju do praktyk zarządzania przedsiębiorstwami jako ważnej części ich regularnej działalności biznesowej, a nie jako zwykłej refleksji. (<https://www.esgthereport.com/what-is-an-esg-framework/>)

- **Praktyka 4: typowy kontekst kraju**

Aby uzyskać przegląd tego, w jaki sposób ESD jest w rzeczywistości przyjmowana, możemy przyjrzeć się np. badaniu odpowiedzialności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) zleconemu przez Fińską Konfederację Przemysłu Fińskiego (2021). Zgodnie z nim 38% fińskich MŚP stosuje certyfikaty lub standardy środowiskowe lub inne standardy odpowiedzialności korporacyjnej, takie jak ISO14001, Joutsenmerkki, LEED lub Fair Trade. Ponadto 9% fińskich MŚP wdrożyło cele zrównoważonego rozwoju ONZ w swojej działalności biznesowej zgodnie z Agendą 2030. (https://ek.fi/wp-content/uploads/2021/11/EK_Pk-Vastuullisuusbarometri_2021.pdf) W typowych praktycznych przypadkach organizacje wykorzystują ramy ESG przy podejmowaniu decyzji finansowych i inwestycyjnych (<https://www.cgi.com/fi/fi/esg>).

POLSKA ::

- **Praktyka 1: edukacja w ogóle**

1. W Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

W Warszawie w roku akademickim 2017/2018 po raz pierwszy w programie studiów znalazł się ogólnouniwersytecki przedmiot "Edukacja dla zrównoważonego rozwoju". Przedmiot jest obowiązkowy dla studentów II roku studiów magisterskich na kierunku pedagogika (dla wszystkich specjalności, nauczycielskich i nienauczycielskich). Na początku zajęć prowadzący przeprowadzili ankietę diagnozującą poziom świadomości studentów na temat celów, zadań i przejawów zrównoważonego rozwoju. Grupą badaną były osoby w wieku 23-25 lat. Potencjalnie za pół roku

obejmą stanowiska edukatorów na różnych szczeblach edukacji oraz opieki nad dziećmi i młodzieżą, a także sami zaangażują się w kształtowanie polityki oświatowej w Polsce i doradztwo pedagogiczne.

2. EDUCATION FOR CHANGE: A HANDBOOK OF EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT, podręcznik dla nauczycieli - <https://docplayer.pl/46439120-Edukacja-ku-zmianie-podrecznik-edukacji-na-rzecz-zrownowazonego-rozwoju.html>

Istnieje wiele materiałów dla nauczycieli, które opisują teorię ESD, a także zawierają praktyczne wskazówki. Trudno jednak powiedzieć, czy materiały te są wykorzystywane. Istnieje wiele teorii na temat ESD, ale brakuje przykładów praktycznych rozwiązań, które zostały faktycznie zastosowane i przyniosły wymierny efekt w edukacji. Sam program edukacyjny zakłada wdrażanie ESD, ale nie jest tak nazywany, stąd trudno określić ogólnopolską skalę realizacji założeń.

- **Praktyka 2: Instytucja kształcenia i szkolenia zawodowego**

W Polsce istnieje kilka kierunków studiów podyplomowych związanych z ESD. Na przykład:

1. Studia podyplomowe Edukacja dla zrównoważonego rozwoju: morska energetyka wiatrowa, Uniwersytet Gdański, więcej: https://old.ug.edu.pl/oferta_ksztalcenia/studia_podyplomowe/105523/studia_podyplomowe_educacja_na_rzecz_zrownowazonego_rozwoju_morska_energetyka_wiatrowa

2. Uniwersytet Gdański, Centrum Zrównoważonego Rozwoju, więcej: <https://czrug.ug.edu.pl/programy/edukacja/>.

3. Inny przykład, ale nie prezentujący nowego kursu: Szkoła Główna Handlowa, jako pierwsza polska

uczelnia, przystąpiła do Sustainable Development Goals Accord - porozumienia międzynarodowej społeczności akademickiej i naukowej powołanego w celu realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Inicjatywa powstała ze względu na kluczową rolę nauki i edukacji w realizacji siedemnastu Celów Zrównoważonego Rozwoju wyznaczonych przez ONZ na lata 2015-2030. SDG Accord to wzajemne zobowiązanie uczestników porozumienia do wdrażania i raportowania działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz dzielenia się najlepszymi praktykami w tym zakresie.

Sustainable Development Goals Accord, którego SGH została partnerem, to zainicjowane przez brytyjskie Environmental Association for Universities and Colleges oraz 0150 Australasian Campuses Towards Sustainability porozumienie pomiędzy społecznością akademicką i naukową. Do tej pory SDG Accord podpisały 92 instytucje dydaktyczne i badawcze z 6 kontynentów. Oprócz Szkoły Głównej Handlowej, członkami porozumienia są między innymi: Boston University, Business School Lausanne, Kedge Business School, Kyoto University, University of Copenhagen, University of Edinburgh, University of Manchester, a także uczelnie partnerskie naszej Szkoły - fiński Aalto University i nowozelandzki University of Otago. (więcej: <https://www.sgh.waw.pl/sdg-accord>)

- **Praktyka 3: Spółki**

1. Publikacja "Edukacja dla Zrównoważonego Rozwoju" Centrum UNEP/GRID-Warszawa prezentuje działania firm zaangażowanych w edukację młodzieży, konsumentów, partnerów biznesowych i wykorzystujących w tym procesie nowoczesne technologie. (<https://odpowiedzialnybiznes.pl/publikacje/edukacja-dla-zrownowazonego-rozwoju/>)
2. CCC, Henkel i BNP Paribas opiekunami Ligi Odpowiedzialnego Biznesu otworzyły program edukacyjny Forum Odpowiedzialnego Biznesu. Program skierowany jest do studentów i ma na celu zwiększenie wiedzy i kompetencji w zakresie CSR wśród przyszłych menedżerów.
3. CSR Consulting uruchomiło kampanię 17 Celów otwiera się w nowej zakładce, której celem jest zwiększenie świadomości na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ w biznesie i społeczeństwie.
4. Santander Bank Polska wprowadził projekt Finansiaki skierowany do dzieci do 13. roku życia. Pracownicy banku w ramach wolontariatu kompetencyjnego prowadzą w przedszkolach i szkołach zajęcia i lekcje na temat finansów.

- **Praktyka 4: typowy kontekst kraju**

1. Jako przykład można podać działania prowadzone przez Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej, które obecnie realizuje projekt zatytułowany "Dziś działam. Jutro zyskam nie tylko ja, ale i środowisko". Głównym celem projektu jest wzmocnienie poziomu świadomości ekologicznej społeczności lokalnych oraz promowanie wśród dzieci, młodzieży i dorosłych zasad postępowania zgodnych z ideą zrównoważonego rozwoju (<http://tosieoplaca.org.pl/dzis-dzialam-jutro-zyskam-nie-tylko-ja-ale-i-srodowisko/>).

2. Przewodnik powstał w oparciu o treści i materiały kursu "Zrównoważony rozwój w edukacji leśnej", który został przygotowany i przeprowadzony przez Centrum Edukacji Obywatelskiej we współpracy z Lasami Państwowymi w 2015 r. (https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/publikacje/dla-nauczycieli/zrownowazony-rozwoj-w-edukacji-lesnej/poradnik_educatora.pdf).

3. Fundacja HumanDoc kontynuuje działania na rzecz podnoszenia jakości edukacji w Polsce w zakresie najbardziej aktualnych globalnie zagadnień. Tym razem wspólnie z naszymi partnerami merytorycznymi, tj. uczelniami z Polski (Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Opolski i Uniwersytet Wrocławski oraz z zagranicy (Islandia i Norwegia), opracujemy nowy przedmiot z zakresu zrównoważonego rozwoju. Będzie to pierwszy tego typu kurs na polskich uczelniach, wypełniający lukę w obecnym systemie nauczania w obszarze zrównoważonego rozwoju. (więcej: <https://humandoc.pl/projekty/zrownowazone-jutro-projekt-dla-przyszlosci-edukacji-w-polsce-2/>)

4. Fundacja CultureLab prowadzi portal TupTupTup.org.pl

- największa w Polsce i jedna z nielicznych na świecie w całości poświęcona edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Przeznaczony jest dla rodziców, nauczycieli i wychowawców najmłodszych dzieci. TupTup.org.pl to portal poświęcony ważnym zagadnieniom przedstawione jednak w prosty i przystępny sposób.

Dzięki autorskim komiksom, zabawom, zadaniom ruchowym i plastycznym najmłodszy poznają takie tematy jak zmiany klimatu, energia odnawialna, prawo do życia rodzinnego czy miasta przyjazne dzieciom. Dla nauczycieli przygotowali podręcznik na temat ESD (<https://tuptuptup.org.pl/wp-content/uploads/2018/02/sdg-dla-nauczycieli.pdf>)

5. Śląski Ogród Botaniczny wydał książkę na temat ESD, więcej: file:///C:/Users/niewd/Downloads/146839_Filozofia_psychologia_i_ekologia_w_edukacji_dla_zr.pdf

CYPR:

- **Praktyka 1: edukacja w ogóle**

Wybór 25 szkół do pilotażowej modernizacji energetycznej w budynkach o niemal zerowym zużyciu energii w ramach europejskiego programu "PEDOA".

[ypp13766a \(moec.gov.cy\)](http://ypp13766a(moec.gov.cy))

- **Praktyka 2: Instytucja kształcenia i szkolenia zawodowego**

Departament Zwierzyny i Fauny: W odpowiednich przepisach dotyczących łowiectwa i ochrony dzikiego ptactwa wyraźnie wspomniano, że wszyscy nowi myśliwi, którzy chcą uzyskać licencję łowiecką po raz pierwszy, muszą wziąć udział w lekcjach edukacji łowieckiej i zdać odpowiedni test. Ponadto to samo dotyczy osób skazanych za kłusownictwo i / lub naruszenie innych aspektów krajowego ustawodawstwa dotyczącego ochrony i zarządzania zwierzyną łowną i dzikim ptactwem (ustawa nr 152 (I) / 2003). Osoby skazane na mocy tej ustawy mogą uzyskać licencję myśliwską tylko wtedy, gdy uiszczą wyższą / roczną opłatę, która jest porównywalna z liczbą wyroków skazujących. www.cypruswildlife.gov.cy

- **Praktyka 3: Spółki**

Piraeus Bank Cyprus był wyłącznym sponsorem druku 70 000 plakatów skierowanych do dzieci z 4 prostymi wskazówkami dotyczącymi oszczędzania i hasłem ochrony środowiska. Plakaty miały być rozdawane wszystkim uczniom podczas wizyt edukacyjnych w szkołach podstawowych na Cyprze. Do 2014 roku rozdano ponad 50 000 plakatów. Celem Agencji Energetycznej jest stworzenie takich samych plakatów dla uczniów szkół średnich, gdy dostępne będą niezbędne dodatkowe środki finansowe.

- **Praktyka 4: typowy kontekst kraju**

CYMEPA prowadzi szeroko zakrojone kampanie uświadamiające z udziałem firm, młodzieży, a zwłaszcza dzieci w wieku szkolnym.

Stając się członkiem CYMEPA, podpisuje się Deklarację Dobrowolnego Zaangażowania "To Save The Seas". Wymaga to od każdego członka wspierania pracy CYMEPA w informowaniu i

edukowaniu wszystkich na temat znaczenia ochrony środowiska morskiego i ogólnego.
<http://www.cymepa.net/en/>

**** Jaki rodzaj XF na SDGs istnieje w Twoim kraju? [DODATEK]**

SŁOWENIA: Pierwsze pięć celów zrównoważonego rozwoju koncentruje się na poprawie dobrobytu ludzi. Dotyczą one eliminacji ubóstwa i głodu, poprawy zdrowia i dostępu do edukacji oraz promowania równości płci. Certyfikacja zgodności z międzynarodowymi standardami wspiera te cele poprzez wykazanie, że produkty są zdrowe i bezpieczne do użytku lub konsumpcji przez ludzi oraz że spełnione są oczekiwania jakościowe. Certyfikacja pomaga również organizacjom komunikować swoje zaangażowanie w społecznie odpowiedzialne zachowanie: Integracji, niedyskryminacji i równości płci. Na przykład System Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności (ISO 22000) zmusza organizacje w całym łańcuchu wartości do osiągnięcia najwyższego poziomu bezpieczeństwa żywności. Zapobiega to wprowadzaniu na rynek niezdrowych, szkodliwych produktów i przyczynia się do zrównoważonego rolnictwa i produkcji żywności.

Organizacje mogą również wykazać swoją odpowiedzialność za bezpieczeństwo i zdrowie swoich pracowników, posiadając certyfikat systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy (ISO 45001), zarządzając w ten sposób ryzykiem obrażeń lub chorób w miejscu pracy i demonstrując swoje zaangażowanie w ochronę dobrego samopoczucia pracowników na całym świecie.

Cele Zrównoważonego Rozwoju od 7 do 11 odnoszą się do przemysłu, innowacji i infrastruktury, godnej pracy i wzrostu gospodarczego. Certyfikacja zgodności z międzynarodowymi standardami wspiera te cele poprzez zwiększanie konkurencyjności na rynku krajowym oraz promowanie handlu krajowego i transgranicznego, umożliwiając organizacjom spełnienie krajowych wymogów regulacyjnych oraz wymogów ich zagranicznych partnerów handlowych. Proces certyfikacji systemu zarządzania jakością (ISO 9001) pomaga firmom w ustanowieniu systematycznego systemu zarządzania jakością, który wspiera ciągłe doskonalenie. Monitorowanie, identyfikowanie i korygowanie niezgodności umożliwia organizacjom osiągnięcie większej wydajności i przekraczanie oczekiwań klientów. Certyfikacja przejścia na alternatywne źródła czystej energii umożliwia organizacjom poprawę zarządzania energią i dostosowanie się do międzynarodowych celów zrównoważonego rozwoju. Możliwości obejmują certyfikację systemu zarządzania energią (ISO 50001) i programy odnawialnych biopaliw, takie jak ISCC. Organizacje mogą również uzyskać certyfikaty oszczędności energii i wykazać zrównoważone pochodzenie bioenergii, która zasila ich działalność.

Cel Zrównoważonego Rozwoju ONZ numer 6 oraz cele od 12 do 15 odnoszą się do ochrony środowiska, zasobów naturalnych i ludzi. Obejmują one ograniczenie zmian klimatu, zmniejszenie zanieczyszczenia, ochronę różnorodności biologicznej, odpowiedzialne gospodarowanie wodą, odpadami i zasobami naturalnymi oraz ochronę praw człowieka. Przejście na model biznesowy gospodarki o obiegu zamkniętym (CIRCULAR +) obejmuje zrównoważoną gospodarkę odpadami. Certyfikacja systemu zarządzania środowiskowego (ISO 14001) może pomóc w zmniejszeniu ilości odpadów, przejściu na model recyklingu o obiegu zamkniętym, poprawie kontroli operacyjnej i włączeniu aspektów środowiskowych do strategii biznesowej. Ostatnio coraz więcej organizacji przyjmuje i komunikuje cele neutralności węglowej i zerowej emisji netto. Te ostatnie obejmują weryfikację śladu węglowego zredukowanych emisji gazów cieplarnianych i wykazanie, że osiągają one cele redukcyjne. Mogą one korzystać z certyfikowanych projektów kompensacji i usuwania emisji, które muszą być certyfikowane i weryfikowane przez niezależną stronę trzecią. W ten sposób firmy mogą obiektywnie udowodnić, że rzeczywiście zmniejszyły swoje emisje i wykazać swoją przejrzystość i zaangażowanie w zrównoważoną strategię biznesową.

<https://www.bureauveritas.si/magazine/kako-certificiranje-podpira-cilje-trajnostnega-razvoja-zdruzenih-narodov>

GRECJA: W Grecji nie ma centralnych ram certyfikacji. Jednak w odniesieniu do edukacji opracowano wytyczne i wskaźniki - np. poprzez "Przewodnik po interdyscyplinarnych działaniach na rzecz edukacji ekologicznej", który jest dystrybuowany co roku do wszystkich szkół obowiązkowych, oraz poprzez programy i sieci, takie jak "Zrównoważona szkoła poprzez wskaźniki", "Zrównoważona szkoła" i "Ekoszkoly", które dystrybuują odpowiednie materiały edukacyjne.

Przykładem dobrej praktyki w zakresie ram certyfikacji jest AEIFORUM "The Sustainable School Label", wdrażający zrównoważoną szkołę poprzez wskaźniki. SSL to proces certyfikacji, który nagradza szkoły zwracające się ku zrównoważonemu rozwojowi. Czterdzieści (40) wskaźników podzielonych na trzy domeny (pedagogika/społeczno-organizacyjna/środowiskowa) leży u podstaw SSL i obejmuje pełen zakres działań i funkcji szkoły. Szkoły rejestrują się na początku roku szkolnego, a pod jego koniec ubiegają się o certyfikat, wysyłając wypełniony Kalendarz Zrównoważonej Szkoły. Kalendarz ten obejmuje wszystkie różne działania, zgodne z 40 wskaźnikami, które szkoła podjęła w ciągu roku szkolnego. Szkoła musi między innymi stworzyć Plan Zrównoważonego Zarządzania Szkołą i Program Aktywności Szkoły.

NIEMCY: Ramy wykorzystane do certyfikacji SDGs w Niemczech uwzględniają następujące aspekty:

- uzgodnienie wspólnego standardu jakości dla ESD
- podnoszenie jakości i ilości pozaformalnego i nieformalnego uczenia się i nauczania w zakresie ESD
- powiązanie z ramami jakości i kryteriami dotyczącymi szkół
- powiązanie ze standardami jakości ważnych podmiotów wspierających i innych podmiotów certyfikujących
- zapewnienie przejrzystości i orientacji dla uczestników ofert ESD
- podnoszenie świadomości społecznej na temat marki parasolowej NUN
- rozwijanie poczucia jedności i wspieranie działań sieciowych między dostawcami ESD certyfikowanymi przez NUN
- ułatwianie transgranicznej porównywalności standardów i wytycznych ESD

FINLANDIA: Podejście wielopodmiotowe jest wysoko cenione w Finlandii. Zaangażowanie społeczeństwa w zrównoważony rozwój jest jednym z kluczowych instrumentów Finlandii służących zaangażowaniu całego społeczeństwa: sektora publicznego, przedsiębiorstw, społeczeństwa obywatelskiego i osób prywatnych. (<https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/finland>)

W kształceniu nauczycieli zrównoważony rozwój jest w pewnym stopniu zintegrowany z programami nauczania, a dla studentów dostępne są również oddzielne studia na temat zrównoważonego rozwoju. Integracja z programami nauczania wydaje się być bardziej powszechnym podejściem. Wydaje się, że programy nauczania są zaprojektowane w taki sposób, aby zapewnić przyszłym nauczycielom raczej dobre kompetencje do nauczania myślenia o zrównoważonym rozwoju (orientacja na przyszłość, krytyczne myślenie, holistyczne i zintegrowane podejście, radzenie sobie z bieżącymi tematami, takimi jak zmiana klimatu). (https://unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/7thMeetSC/Country_Reports/Finland.pdf)

CYPR: Republika Cypryjska za pośrednictwem cypryjskiego Ministerstwa Edukacji i Kultury, które jest odpowiedzialne za koordynację działań na rzecz ESD wśród wszystkich zainteresowanych organów (służb rządowych, organizacji pozarządowych, środowisk akademickich itp. Ten krajowy plan opiera się na strategii EKG ONZ na rzecz edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, a także uwzględnia specyfikę i potrzeby Cypru. Krajowy Plan Działania jest wdrażany od 2007 roku, kiedy to został zatwierdzony przez Radę Ministrów.

Decyzje dotyczące różnych centralnych działań na rzecz edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju są podejmowane przez międzysektorowy komitet pod przewodnictwem dyrektora Cypryjskich Instytutów Pedagogicznych, w którym uczestniczą wszystkie dyrekcje ds. edukacji wraz z indywidualnymi przedstawicielami. Ponadto przedstawiciele innych ministerstw, służb rządowych, władz publicznych i organizacji pozarządowych zazwyczaj uczestniczą w dyskusji na temat kwestii, które są dla nich szczególnie interesujące lub budzą ich szczególne obawy.

Cypryjskie Ministerstwo Edukacji i Kultury, uznając znaczenie posiadania stałego organu monitorującego politykę ESD na poziomie krajowym, uznało za priorytet, w ramach reformy Ministerstwa, ustanowienie stałego Departamentu ESD, prawnie uregulowanego, którego misją jest ustanowienie ESD w centrum systemu edukacyjnego. Z tego powodu cypryjskie Ministerstwo Edukacji i Kultury opracowuje konkretną propozycję utworzenia stałego Departamentu ESD, która zostanie przedłożona do zatwierdzenia pod koniec 2014 r. Radzie Ministerialnej Republiki Cypryjskiej, a także Parlamentowi Cypru w celu zatwierdzenia przepisów regulujących funkcjonowanie Departamentu ESD.

Jakie są główne wyzwania w Twoim kraju?

SŁOWENIA: Główne wyzwania związane są z następującymi celami zrównoważonego rozwoju: zero głodu (występowanie otyłości, poziom troficzny człowieka, zrównoważone zarządzanie azotem), odpowiedzialna konsumpcja i produkcja (emisje azotu w imporcie, odpady elektroniczne, eksport odpadów z tworzyw sztucznych), działania na rzecz klimatu (emisje CO₂ w imporcie, emisje CO₂ ze spalania paliw kopalnych i produkcji cementu), życie pod wodą (połowy włokiem lub pogłębianie, wskaźnik zdrowia oceanów: Czyste wody, średni obszar chroniony w obszarach morskich ważnych dla różnorodności biologicznej), podczas gdy znaczące wyzwania można dostrzec w SDG6 czysta woda i warunki sanitarne, SDG9 przemysł, innowacje i infrastruktura, SDG15 życie na lądzie i SDG17 partnerstwo na rzecz celów. Szczególnie krytyczne wskaźniki można znaleźć w innym miejscu pod linkiem:

<https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2022/2022-sustainable-development-report.pdf>

Słowenia zgłasza również brak koordynacji działań interesariuszy w zakresie ESD w edukacji formalnej i pozaformalnej. Brak koordynacji między kluczowymi podmiotami zajmującymi się edukacją na rzecz zrównoważonego rozwoju na poziomie formalnym i pozaformalnym powoduje problemy związane z systematycznym monitorowaniem różnorodnych działań i ich interesariuszy na wszystkich poziomach edukacji. Dlatego też, według Słowenii, potrzebna jest kompleksowa i dogłębna analiza treści programu nauczania z perspektywy integracji ważnych treści z dziedziny ESD, ponieważ obecnie dostępne są tylko częściowe analizy. <https://unece.org/environment-policy/publications/implementation-unece-strategy-esd-across-ece-region-2015-2018>

Inne wyzwania, zgłoszone przez Słowenię, obejmują poprawę współpracy między interesariuszami, ponieważ edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju nie dotyczy wyłącznie treści edukacyjnych. Jest to tym bardziej istotne od czasu przyjęcia Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, która określa edukację jako jedno z kluczowych narzędzi realizacji celów zrównoważonego rozwoju, a nie tylko jako jeden z celów merytorycznych. Kolejnym wyzwaniem dla ram politycznych, regulacyjnych i operacyjnych w zakresie ESD jest zapewnienie odpowiedniego finansowania w celu udostępnienia holistycznych i interaktywnych metod ESD na wszystkich poziomach edukacji i we wszystkich regionach geograficznych. <https://unece.org/environment-policy/publications/implementation-unece-strategy-esd-across-ece-region-2015-2018>

GRECJA:

W Grecji wdrażanie planów ESD pozostaje wyzwaniem. Podczas gdy Grecja dążyła do synergii między procesami politycznymi w zakresie ESD w kontekście krajowym, istnieje konieczność odejścia od izolowanych działań i działań w kierunku bardziej zintegrowanego podejścia do stosowania ESD. W tym celu greckie Ministerstwo Edukacji opracowało nowy holistyczny plan wdrażania ESD, dostosowany do wymogów GAP UNESCO i osi priorytetowych Śródziemnomorskiego Planu Działania. W tym kontekście opracowano nowe ramy prawne dla ESD, które integrują wszystkie powiązane obszary tematyczne (edukacja środowiskowa, edukacja zdrowotna i kwestie kulturowe) we wspólnie zrównoważone podejście obejmujące całą szkołę, w celu zapewnienia szkołom ogólnych ujednoliconych ram stosowanych jednakowo we wszystkich sektorach edukacji, w ramach których można prowadzić wszelkie konkretne działania w sposób skoordynowany.

NIEMCY:

- Jak zachęcić uczniów do podejmowania działań transformacyjnych na rzecz zrównoważonego rozwoju?
- Transformacja wymaga, między innymi, pewnego poziomu zakłóceń, a ludzie decydują się wyjść poza bezpieczne status quo lub "zwykły" sposób myślenia, zachowania lub życia. Wymaga odwagi, wytrwałości i determinacji, które mogą być obecne w różnym stopniu i które najlepiej wywodzą się z osobistego przekonania, wglądu lub prostego poczucia tego, co jest słuszne.
- ESD w działaniu to w zasadzie obywatelstwo w działaniu. Przywołuje perspektywę uczenia się przez całe życie, odbywającego się nie tylko w szkole, ale także poza nią, przez całe życie każdej osoby.
- ESD w przyszłości będzie musiało zachęcać uczniów do odkrywania wartości, które mogą stanowić alternatywę dla społeczeństw konsumpcyjnych, takich jak wystarczalność, sprawiedliwość i solidarność.
- Konieczne jest krytyczne spojrzenie na ciągle znaczenie "tradycyjnych" wartości zrównoważonego rozwoju.

FINLANDIA: Finlandia znajduje się w czołówce wielu międzynarodowych porównań i badań dotyczących zrównoważonego rozwoju i jest bliska osiągnięcia wielu celów zrównoważonego rozwoju związanych ze zrównoważonym rozwojem społecznym i gospodarczym.

Kluczowe wyzwania Finlandii związane są z wzorcami konsumpcji i produkcji, działaniami na rzecz klimatu i stanem różnorodności biologicznej. Coraz większym problemem jest otyłość. Wyzwania związane z równością płci, takie jak przemoc ze względu na płeć i dysproporcje na rynku pracy, w tym różnice w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn, nadal pozostają aktualne. Finlandia ponosi globalną odpowiedzialność, na przykład przyczyniając się do międzynarodowego zarządzania kryzysowego i wspierając kraje rozwijające się.

Finlandia uznaje, że jedną z głównych barier dla postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju o wymiarze środowiskowym jest rozdźwięk między obecnymi działaniami a potrzebą radykalnej transformacji. Przyznaje, że chociaż podjęto pewne środki, nie były one wystarczająco ambitne. (<https://www.eea.europa.eu/themes/sustainability-transitions/sustainable-development-goals-and-the-country-profiles/finland-country-profile-sdgs-and>)

POLSKA: W podstawie programowej z 2017 i 2018 r. koncepcja zrównoważonego rozwoju i niektóre jej założenia zostały włączone do treści nauczania. Tym samym nauczyciel ma możliwość realizacji SDG. Praktyka pokazuje jednak, że w szkołach nadal omawiane są zagadnienia bliższe Edukacji Ekologicznej. Co więcej, w systemie edukacji formalnej dominują programy oparte na przekazywaniu wiedzy. Ich wartość polega na dostarczaniu faktów i informacji, które mogą wpłynąć na zmianę sposobu myślenia i zachowania uczniów. Podejście to powinno być jednak uzupełnione programem, który umożliwi nabywanie umiejętności i kompetencji, które pozwolą odpowiedzialnie reagować na zmiany zachodzące w środowisku społeczno-przyrodniczym.

Warto zaznaczyć, że w Polsce istnieje wiele organizacji oferujących bardzo ciekawe programy edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju i angażujących w nie społeczeństwo.

W programach tych uczestniczą rzesze uczniów i nauczycieli. Nadal wydaje się, że jest to edukacja "dla entuzjastów", która jest prowadzona tylko w tych szkołach prowadzonych przez dyrektorów, którzy są świadomi i otwarci na kwestie zrównoważonego rozwoju. To jednak nie edukacja jest misją szkoły jako instytucji zrównoważonego rozwoju, która wpływa na uczniów poprzez holistyczny zrównoważony rozwój funkcjonowania i która angażuje uczniów, zachęca ich do refleksyjnego myślenia i podejmowania działań na rzecz zrównoważonego rozwoju zarówno w szkole, jak i w życiu osobistym.

CYPR: W okresie, który upłynął od pierwszego VNR w 2017 r. i biorąc pod uwagę pięć lat nieprzerwanego wysokiego wzrostu gospodarczego, Cypr wykazał postęp w zakresie większości wskaźników SDG, mimo że nadal zajmuje niską pozycję wśród krajów UE. Cypr osiąga dobre wyniki w zakresie ograniczania ubóstwa, zapewniania dobrego stanu zdrowia i wysokiego poziomu wykształcenia wyższego; pozostaje jednak w tyle pod względem jakości edukacji. Wyprzedza wiele krajów UE pod względem różnicy w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn i wykazuje pewną poprawę pod względem liczby kobiet na stanowiskach kierowniczych. Z drugiej strony Cypr doświadcza największego napływu migrantów w UE, a liczba wniosków o azyl wzrosła do 8746 w 2019 r. w porównaniu ze średnią UE wynoszącą 1411 wniosków.

Wreszcie, jeśli chodzi o środowisko, wyniki Cypru są poniżej średniej UE w większości celów zrównoważonego rozwoju. Poważne wyzwania istnieją w odniesieniu do zrównoważonego rolnictwa, czystej wody i warunków sanitarnych. Cypr nadal pozostaje w tyle w odniesieniu do przystępnej cenowo i czystej energii, odpowiedzialnej konsumpcji i produkcji oraz działań na rzecz klimatu. Dane wskazują jednak na ciągłą poprawę w zakresie większości celów środowiskowych, co odzwierciedla realizację ukierunkowanych polityk i inicjatyw rządowych. (VNR, 2021)